

Aneemonen

Medlemsblad för
Hallsbergs Naturskyddsförening
Nr 1 2001

Vi har fått glädjen av flera naturreservat i Viby med omnejd. Sedan i december är också Nalavibergs ekäng reservat, förutom Trystorp, Broby äng m.fl.

Innehåll:

Ordföranden har ordet	2	Ragnar Edberg	9
Årsmöte	3	Igeln	10
Årsberättelsen	4	Tranor	10
Programmet för 2001	6-7	Grönare skog	11

Ordföranden har ordet

Ett nytt år med nya möjligheter har börjat. På sidorna 6 och 7 kan du se vad vårt program ger för möjligheter. I augusti kommer ett nummer till av tidningen. Då kan det hända att det blir en del justeringar av höstprogrammet. Du kan fundera på studiecirkeln Grönare skog så länge. Närmare uppgifter om den kommer i augusti.

Sture H. (Redaktör för Anemonen ordförande i Hallsbergs naturskyddsförening)

**HALLSBERGS
NATURSKYDDSFÖRENING**

ÅRSMÖTE

Du hälsas välkommen till vårt årsmöte i Hallsberg.

Plats: **Kullängen** (Hallsbergs vårdcentral)

Tid: **Måndagen den 5 mars 2000 kl. 19.00**

PROGRAM:

- Sedvanliga årsmötesförhandlingar
- **Ragnar Edberg** berättar med bilder under rubriken "Sörmländsk skärgård" (Se presentation på sidan 9)

Kaffe serveras !

VARMT VÄLKOMNA !

Tag gärna med intresserade vänner.

STYRELSEN

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2000

Styrelsen framlägger härmed följande verksamhetsberättelse för år 2000.

Styrelsen har haft följande

sammansättning:

Ordförande: Sture Hermansson
Sekreterare: Arne Holmer
Kassör: Håkan Lindgren
Övriga ledamöter: Annika Ahlin
Tage Aronsson
Perarne Boo
Clas-Göran Larsson
Östen Tylebrink
Styrelsesuppleanter: Leif Karlsson
Margareta Svensson

Styrelsemöten:

Styrelsen har under året haft 8 sammanträden. Vi har under den varma delen av året samlats i stugan i Herrfallsäng, under den kalla årstiden har vi kunnat känna oss välkomna i Tages trivsamma stuga i Hammar.

Konferenser, möten och kurser:

Tage Aronsson har under året varit vår representant i Länsförbundet med Leif Karlsson som ersättare. Tage har även varit vår kontaktperson vid möten under året mellan Naturskydds- föreningen i länet och landshövdingen.

Tage Aronsson och Östen Tylebrink var kretsens representanter vid Länsförbundets årsstämma den 23 mars i Lindsberg.

Perarne Boo har varit vår kontaktperson i Studieförbundet.

Sture Hermansson var vår utsedda

representant vid Hopajolas årsstämma med Håkan Lindgren och Östren Tylebrink som suppleanter. Länsförbundets konferens om rovdjur på Kävesta folkhögskola den 21-22 januari bevistades av Tage Aronsson och Arne Holmer.

Skrivelser och kontakter med myndigheter:

Till Hallsbergs kommun har vi besvarat remisser om bl.a. följande frågor:

a) Vikatorpsområdet. b) tomtmark i Ulvsättersområdet. c) Gamla Socialkontoret. d) Planändringar vid Sågen i Hjortkvarn, dels för ny vägsträckning, dels för ändringar i Hjortkvarnsåns flöde.

Vi har haft kontakter med Vägverket med anledning av ny sträckning av väg 51. Tage och Arne deltog i ett informationsmöte i Folkets Hus i Pålshöda angående den nya vägen förbi Pålshöda och Svennevad. Tage representerade även kretsen vid ett informationsmöte som Vägverket hade i Hjortkvarn. Vid den träffen gällde det planering av ny vägsträckning ned mot östgötagränsen.

Som vanligt har vi haft många kontakter med Miljökontoret i Hallsberg och utbytt tankar och resonerat om skötseln av Broby äng och naturvården i stort i kommunen. Ett mindre skogsparti vid Rostorp med flera olika orkidéarter har som följd av det noterats som nyckelbiotop. Det stora slätterarbetet i Broby äng sköts efter en ny överenskom-

melse av Skogsvårdsstyrelsen. Floravakten i Örebro län hade ett informationsmöte på Karlslunds herrgård i Örebro den 5 juni. Arne Holmer deltog. Där planerades för samverkan mellan floraintresserade personer i kretsarna och Lars Löfgren på länsstyrelsen om kartläggning och bevakning av sällsynta växter i länet.

Anemonen

Vår föreningstidning har utkommit med 2 nummer med Sture Hermansson som redaktör.

Studiecirkel

En studiecirkel i historisk geologi (paleontologi) med tolv deltagare genomfördes under hösten. Kursens ledare var Jan Johansson, Sköllersta. Efter ett inledande besök i Jans stora museum i Knällinge gjordes studieresor till fossilrika lokaler i Östergötland och Västergötland. Under den avslutande exkursionen studerades området vid Kvarntorp.

Miljövänliga veckan

Årets tema var jordbruksprodukter, bl.a. belystes problemet med genmodifierade livsmedel. Under kampanjveckan (vecka 40) hade vi ett marknadsstånd på Hallsbergsmarken med utställning, försäljning, och utdelning av diverse material samt provsmakning av garanterat ej besprutade äpplen.

Naturvård

Den 2 maj samlades en grupp arbetsvilliga i Broby äng med motorsåg och röjsåg. Den med tiden allt mer igenvuxna naturstigen

genom lunden snyggades till och gjordes mer framkomlig. En ny reviderad skötselplan för naturreservatet Broby äng har lagts fram.

Föreningsmöten och exkursioner:

Måndag 6 mars: ÅRSMÖTE.

Förutom sedvanliga förhandlingar talade författaren och miljödebattören Göran Bergengren under rubriken "Att ändra Guds och naturens ordning".

Lördag 25 mars: Ugglor, stjärnor

och våfflor. Vi började kvällen med härliga, varma våfflor med sylt och grädde i stugan. De var tillagade på den gamla hederliga vedeldade järnspiseln i köket. Ute i ängen hördes svaga rop från en kattuggla. Vi var 28 personer som sedan i en lång bilkaravan gav oss iväg ut i natten. Vid Hälla sprang en liten flock hjortar över vägen och efter en stund lyckades vi locka igång en kattuggla. Den ropade eller "sjöng" så det ekade mellan skogskanterna. I Pålsboda var ingen hornuggla hemma på den traditionella häckningslokalen. I skogen ovanför Backa kunde Sture, eftersom molnen skingrats och stjärnhimlen framträdde vackert, lära oss om olika stjärnbilder och andra himlafenomen. Kvällen avslutades med korvgrillning vid en flammande brasa under jätteträden i Skepphultaskogen. En skällande räv förstärkte känslan av vinternatt och vildmark.

Lördag 5 april: Naturhistoriska

riksmuseet i Stockholm med Cosmonova och Bergianska trädgården. En dagsutflykt i bilar till

(Forts. på sidan 8)

PRO 20

Måndag 5 mars Kl. 19.00	Årsmöte Ragnar Edberg berättar med bilder under rubriken "Sörmländsk skärgård" <i>Kullängen i Hallsberg</i>
Lördag 17 mars	Ugglor, stjärnbilder och korvgrillning i vårvinternatten <i>Samling kl 19.00 vid Konsum i Hallsberg eller i stugan i Herrfallsäng</i>
Lördag 7 april	Sjön Igeln Igeln är en intressant fågelsjö inom Hallsbergs kommun. Se sidan 10 <i>Samling vid Konsum i Hallsberg kl 9.00</i>
Fredag 20 april	Natur- och kulturhistorisk kvällsvandring vid Hällabrottet, 3-4 km. <i>Samling vid Kumla kyrka 18.00</i>
Söndag 29 april	Naturreservatet Sörön vid Kvismaren <i>Samling vid Kumla kyrka kl 09.00</i>
Söndag 6 maj	Vandring på Berslagsleden. Etapperna 8 och 9. 15+10 km. Mogetorp — Ånnaboda. <i>Samling vid Konsum Hallsberg kl 07.00</i>
Lördag 12 maj	Eklandskapet i Viby med Trystorps ekäng <i>Samling vid Konsum i Hallsberg kl 9.00</i>

Glöm inte att ta med matsäck när vi åker ut i skogen.
Stövlar eller kängor är bra att ha där ute.

GRAM

01

Söndag
10 juni   **Knutshöjdsmossen** vid Hällefors med häckande smålommar och **Björkskogs näs** med länets finaste guckuskobestånd
Samling vid Konsum i Hallsberg kl 8.00

Tisdag
26 juni   **Kopparbergs äng** på södra sidan av Hjertasjön. Mia Jameson guidar i sina vackra marker där.
Samling kl. 18 vid Kumla ka

Lördag
11 augusti   **Ängens dag**
Slätter i Broby äng
Samling vid Konsum i Hallsberg 9.00 eller i ängen kl 9.15

Lördag
25 augusti   **Brandfältet i Svennevad**
Nu är det ett par år sedan sist.
Konsum Hallsberg kl 09.00 Q8 Pålsboda 09.20

Lördag
22 september   **Tranor**
Vi ser tranorna flyga in för övernattnig vid Kvismaren. (Se sidan 10)
Samling vid Konsum i Hallsberg kl. 17.30 eller vid Öby kulle kl 18.00.

Vecka 40   *Miljövänliga veckan.*

Måndag
12 november   **Medlemmarna visar egna bilder**
Kullängen Hallsberg kl 19.00

OBS! Programpunkter med samling vid Kumla kyrka är arrangerade av Kumla Naturskyddsförening.
Närmare upplysningar: Åke och Ingalill Teljä 019-57 89 62

Ta gärna med vänner och bekanta. Alla är välkomna!
Frågor? Ring Sture Hermansson 0582-135 87 eller Arne Holmer 0582-407 58

(Forts. från sidan 5)

huvudstaden där vi började med att gå runt i det nya fina Anderssonska växthuset i Bergianska trädgården. Därefter vandrade vi bort till Naturhistoriska museet, studerade dess samlingar och olika utställningar, åt lunch och fascinerades av film på den jätteliga duken på Cosmonova.

Måndag 1:a maj: Fåglar vid Kvismaren och vitsippor i Sköllersta ekäng. Gott om fåglar och vitsippor men endast två exkursionsdeltagare.

Söndag 7 maj: Vandring på Bergslagsleden, Etapp2.

Traditionsenligt var Inger Eriksson ledare för en vårvandring på Bergslagsleden. I år avverkades delen mellan Gillersklack och Stjärnfors.

Måndag 29 maj Kvällsutflykt till Herrfallsäng. Det var lite kylslaget väder, men fåglarna sjöng och vårblommorna började försvinna och ersättas av sommarblomster. Ännu kunde vi se några St. Persnycklar som inte vissnat ned. Ett par veckor tidigare blommade där c.300 röda spiror i gräset. Vi konstaterade att kungsängsliljorna sprider sig för varje år allt mer i ängen.

Måndag 5 juni Nattsjungande fåglar vid Kvismaren. Innan det blev för mörkt hann vi från Rysjötornet se bl.a. svartvingad tärna, årta, gråhake- och svarthakedoppingar och en vilande smalnäbbad simsnäppa. Av sommarnattens olika ljud kunde vi sedan höra näktergalar, trastsångare, rörsångare, sävsångare och småfläckig sumphöna. Hungriga hornuggleungar tiggde mat på Öby kulle. På vägen till Kvismaren hördes en sjungande

kärrsångare. Arne Holmer ledde exkursionen, som hade tio deltagare.
Lördag 5 augusti: Slätter i Broby äng.

Traditionellt slätterarbete, men vi prövade även för första gången att arbeta med en nyinköpt liten slätterbalk. Den fungerade till vår glädje utmärkt. Dessutom hade vi från skogsvårdstyrelsen fått låna en slätterbalk, vilket ytterligare underlättade arbetet. Tio personer deltog.
Söndag 20 augusti Jan Johanssons paleontologiska museum i Knällinge
Besöket på Jans museum blev inledningen till en studiecirkel. Jan visade oss runt och berättade med en enorm kunnighet om fossil från länge sedan svunna tidsepoker. Under de följande veckorna gjordes sedan exkursioner varvid vi studerade berggrunden och knackade fram olika fossila lämningar.

Måndag 20 november Medlemmarna visade egna diabilder.

Styrelsen noterar tacksamt att vi vid årets inomhusmöten fått disponera bra lokaler på Kullängen i Hallsberg.

Medlemsantalet

var vid årsskiftet 208,
familjemedlemmar oräknat.

Ekonomi

Beträffande ekonomin hänvisas till särskild berättelse.

Slutord

Vi tackar föreningsmedlemmarna för visat förtroende under året och önskar föreningen fortsatt framgång.

Ragnar Edberg

Ragnar Edberg är vår föredragshållare på årsmötet. Han bor, tillsammans med frun Dagny, på Gillberga gård vid sottern, och presenterar sig så här på sin hemsida på Internet.

(www.algonet.se/~ok23/)

Vi bedriver våra verksamheter under företagsnamnet Forma Natura HB, bl.a.

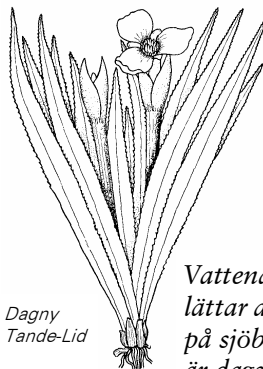
Vi driver vårt företag Forma Natura HB från förutsättningen att vi på olika positiva sätt formar naturen, eller några av dess ingående delar, till båtнад för såväl människor som miljö.

Till våra aktiviteter här

- Uppdrag av skilda slag inom naturvårdssektorn, t.ex. skadeförebyggande åtgärder i lantbrukets odlingar på uppdrag av länsstyrelsen i T län och produktion av informationsskyltar för naturreservat,
- Produktion av konsthantverk med betoning på naturliga råvaror och utgångsmateriel,
- Natur- och miljöinformation genom föredrag och författarskap, t.ex. fast medverkan i Svensk Jakt under vinjetten "Natur",
- Fårskötsel, rådgivning och livdjursförsäljning till stöd för fårrasen gutefår.

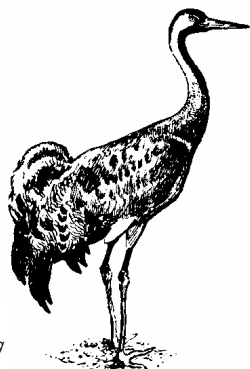
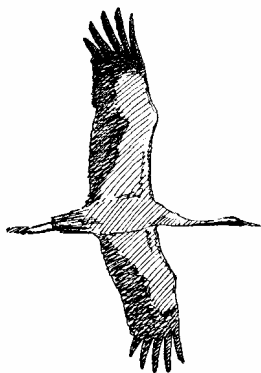
Igeln

”Igeln är en typisk näringsrik sjö i otypisk omgivning... Den rika vattenväxtfloran är känd sedan gammalt. Särskilt anmärkningsvärd är den rika förekomsten av den sällsynta och biologiskt intressanta vattenaloen. Sjön är en viktig häcknings- och rastplats för många fågelarter, varav några är sällsynta.” *Ur Översiktlig naturinventering av Hallsbergs Kommun. Länsstyrelsen.*
Trots att den ligger inom Hallsbergs kommun har Kumla biologiska förening ett fågeltorn vid sjön.

Dagny
Tande-Lid

Vattenaloe. Växten som lättar ankar. Den växer på sjöbotten tills det är dags att blomma. Då lossar den från botten och flyter upp till ytan

Harald
Wiberg

Tranor vid Kvismaren

Numera rastar stora flockar med tranor vid Kvismaren på höstarna.

Hur många fåglar rör det sig om?

Under hösten 2000 har antalet tranor varit rekordartat stort i Närke. "Sommarflocken" tranor på ca 300 - 400 individer, sannolikt icke häckande ungfåglar, utökades redan i slutet av augusti med norrifrån kommande tranor till ett antal omkring 3000. I början av september hade antalet stigit till ca 4000 och nådde den 15 september rekordantalet 6345 vid den veckovis genomförda räkningen av inflygande fåglar till övernattningsplatserna i Kvismaren.

Ragnar Edberg

GRÖNARE SKOG

Höstens studiecirkel hoppas vi blir Grönare skog, som är en kurs från Skogstyrelsen. Den presenteras så här på deras hemsida: <http://www.svo.se/gronareskog/index.htm>

Grönare Skog vänder sig främst till Dig som är skogsägare, maskinförare eller anställd inom skogsbruket, men även till andra intresserade.

- Med Grönare Skog får Du verktygen att
- utveckla en effektivare skogsskötsel och virkesproduktion
- förstå skogens ekologi och miljövärden
- planera ett rationellt och hållbart skogsbruk

Blåbäret som nyckelart

Titta på skogen och tänk på alla de "nyckelarter" som finns i skogen. De är viktiga för skogen och för oss människor. De är de arter som har störst påverkan på skogen och på oss människor. De är de arter som har störst påverkan på skogen och på oss människor.

De viktigaste nyckelarterna i skogen är blåbäret, rödvingen och gråspettens. De är de arter som har störst påverkan på skogen och på oss människor. De är de arter som har störst påverkan på skogen och på oss människor.

Blåbäret är en viktig nyckelart i skogen. Det är den art som har störst påverkan på skogen och på oss människor. Det är den art som har störst påverkan på skogen och på oss människor.

Blåbäret visar ett betydande ekologiskt värde. Det är en viktig nyckelart i skogen och har stor påverkan på skogens ekosystem.

Ett uppslag ur den fina kursboken

B föreningspost

Avsändare:

Hallsbergs Naturskyddsförening

Soldatvägen 11

694 30 Hallsberg

Kontaktpersoner:

Sture Hermansson 0582-135 87

Arne Holmer 0582-407 58

